

Geactualiseerde editie
1ste seizoen
Manchester
United
Geactualiseerde editie

TEN HAG

DE BIOGRAFIE

Maarten Meijer

TEN HAG

DE BIOGRAFIE

(geactualiseerde editie)

MAARTEN MEIJER

KOSM • S

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

INHOUD

1	Van Veldmaat tot Manchester	7
2	Zoon van Twente	19
3	Ten Hag-DNA	37
4	Erik op het veld	47
5	Tweede man bij Twente en PSV	69
6	'Kowet' coachen	83
7	In Duitsland met Pep	97
8	Team Ten Hag	109
9	Tukker in Amsterdam	127
10	Van verguisd naar vereerd	153
11	Voetbalarchitect	177
12	Ajax' hattrick	197
13	Magnetisch Manchester	223
14	Theatre of New Dreams	245
15	De man met de leiding	273
16	De leraar	299
17	De strateeg	325
	Curriculum vitae Erik ten Hag	355
	Bronnen	357
	Over de auteur	363

1

VAN VELDMAAT TOT MANCHESTER

‘Voetbal is een spelletje dat je met je hersens speelt. Je moet op het juiste moment op de juiste plaats zijn, niet te vroeg, niet te laat.’

Johan Crujff

Half augustus 2022, de stand in de Premier League geeft een merkwaardig beeld te zien met Manchester United op de laatste plek. Na een nederlaag tegen Brighton en een vernedering door Brentford maakte zich een gevoel van naderend onheil van de supporters meester. Maar toen kwam de wederopstanding.

Erik ten Hag is de enige trainer van Manchester United die zijn eerste competitiewinst veiligstelde in een wedstrijd tegen Liverpool. Cristiano Ronaldo, Harry Maguire, Luke Shaw en Fred raakten hun basisplaats kwijt om plaats te maken voor Antony, Elanga, Raphaël Varane, Tyrell Malacia en Scott McTominay. De gedurfde ingrepen van Ten Hag hadden voor zeer kritische blikken gezorgd als ze niet zo effectief waren geweest. Ze werkten perfect. De trainer gooide nieuwe aankoop Tyrell Malacia in het diepe. De 23-jarige kreeg tot taak Mohamed Salah, een van de snelste en gevaarlijkste aanvallers ter wereld, in bedwang te houden. Malacia deed dat met verve en had weinig problemen met de Egyptenaar. Varane, een speler die een hoop gewon-

nen heeft voor club en land, waaronder vier Champions Leagues en een WK, liet zien hoe stom het was dat hij ooit als reservevervalscher werd gezien. Nieuwe aanwinst Lisandro Martínez, die in de Engelse media belachelijk werd gemaakt om zijn lengte, speelde een vrijwel volmaakte wedstrijd en maakte nauwelijks fouten. Hij was een voorbeeldige middenachter tegen de geschrokken aanvallers van Liverpool. Hij liet zeven uittrappen noteren en vier geblokkeerde schoten en onderschepte ballen.

De eigenaardige kleedkamerkrachtsstrijd tussen Maguire en Ronaldo bleek niet langer relevant. De aanvoerder belandde op de bank met naast zich de Portugese ster. Ten Hag ging voor de snelheid van Jadon Sancho en Marcus Rashford. Dat was een meesterzet. Sancho's rustige openingsgoal in de zestiende minuut was het gevolg van zware druk in de beginfase, een klasedoelpunt waarvoor zelfs Ronaldo applaudisserend uit zijn stoel kwam. Rashford leek herboren en passeerde zelfverzekerd Liverpool-keeper Allison Becker na een zinderende counter. Daarmee beëindigde hij een periode van 997 minuten waarin hij in geen enkele competitie scoorde. Manchester United ging geen uitdaging uit de weg en streed gepassioneerd om elke bal. De moraal van het hele team was fantastisch. Er ging een golf van verbazing en enthousiasme door Old Trafford toen United zijn beste optreden in vijf jaar tegen Liverpool liet zien. Ten Hag bewees zijn vakbekwaamheid en zorgde voor precies het soort overwinning dat hij nodig had om zijn visitekaartje af te geven op Old Trafford.

...

In april 2022 gonsde het in de Veldmaat van de media-activiteit. Verslaggevers van *The Daily Telegraph*, *The Guardian*,

Sky Sports en andere Britse media trokken speurend door de straten van de anders zo rustige buurt. Ze waren daar om alle mogelijke informatie over Erik ten Hag te verzamelen, nadat hij in Engeland van de ene dag op de andere de interessantste man van het continent was geworden. In 1977 zette de kleine Erik zijn eerste stappen op het voetbalveld van de plaatselijke amateurclub Bon Boys. Clubvoorzitter Gert-Jan Klanderman vertelt dat de locals even tijd nodig hadden om te wennen aan de nieuwe status van Ten Hag als internationale beroemdheid: 'Journalisten nemen contact met ons op via Twitter, LinkedIn en e-mail. We heten ze allemaal van harte welkom. We zijn trots op Erik.' Er werd nog veel meer nieuwsgierig bezoek uit Engeland verwacht.

Journalisten doorzochten de gemeente Haaksbergen voor informatie en neusden rond op de trainingsvelden van Bon Boys. Plotseling doken ze massaal op tijdens een trainingsavond. Voorzitter Klanderman toonde zich een goede gastheer. Bij Bon Boys is iedereen trots op hun Erik, dus daar wilde hij de Engelse media best wat over vertellen. Hoe leuk is het dat Erik zijn afkomst niet verloochent, nog steeds betrokken is bij de club en nog elke week checkt wat het eerste heeft gedaan? Dat hij als nuchtere Tukker nu trainer wordt van een van de grootste clubs ter wereld maakt heel Bon Boys blij. Erik ten Hag is een voorbeeld voor de jeugd die ziet dat je veel kunt bereiken in het leven als je maar je best doet.

Wat is Ten Hags geheime recept voor zijn geweldige coaching? Wat is zijn tactische masterplan of zijn motivatiespeech voor de wedstrijd? Journalisten en coaches zijn het in hun verklaringen voor het succes of het falen van een team soms met elkaar eens en helpen vage theorieën de wereld in over de 'omstandigheden van de dag' of het 'winnaarsgevoel'. Voetbal is geen exacte wetenschap. Het is on-

voorspelbaar, en dat maakt het zo'n fascinerende sport. Maar dat maakt het werk van een coach ook erg moeilijk. Als het resultaat middelmatig is, is hij meestal de eerste over wie mensen klagen. Als het echt slecht is, wordt hij ontslagen. Het is moeilijk om de exacte invloed van een trainer op het verloop van een wedstrijd te meten. Onder gelijke omstandigheden zal de ene coach succesvoller zijn dan de andere. Sommige coaches lijken beter dan andere te begrijpen wat de wedstrijd vooruithelpt en wat spelers beter doet presteren.

Erik ten Hag heeft dit mysterie enigszins toegelicht. Een coach is geen tovenaardie wonderen kan verrichten zodat alles als vanzelf lijkt te gaan. Nee, hij of zij zal eerst de juiste balans moeten vinden. Dat kost tijd en gaat gepaard met goede en slechte momenten. In dat laatste geval komt er kritiek, maar dat hoort erbij. Coachen is een ervaringsvak. Hoe meer je het doet, hoe ervarener je wordt. Ten Hag: 'Je krijgt steeds weer nieuwe inzichten als je daarvoor openstaat. Als je wilt leren van je spelers, van andere coaches en van andere culturen, ontwikkel je je als coach.'

Ajax-aanvoerder en spits Dušan Tadić, die tijdens de Ten Hag-jaren centraal stond als doelpuntenmaker, is ervan overtuigd dat Ten Hag het goed doet, waar je hem ook neerzet. Hij beschouwt Erik als een van de beste trainers ter wereld die bij elke topclub zou passen. Tactisch stond Ajax voor de wedstrijd altijd al met 1-0 voor. Ten Hag liet niets aan het toeval over, kwam altijd met nieuwe vondsten en had op elke zet van de tegenstander een antwoord. Tactisch een meester, aldus Tadić, maar ook iemand die goed met spelers kan omgaan en kan luisteren. Juist die combinatie maakt hem zo goed.

Het succes komt niet van de ene dag op de andere. Overal waar de zwijgzame tacticus binnenstapt, volgt een

voorspelbare cyclus van verbazing of schok, aarzeling of weerstand en vervolgens een periode van transformatie, gevolgd door verbluffende resultaten en vrijwel unanieme bijval. Dat gebeurde bij Go Ahead, bij FC Utrecht en bij Ajax. Vooral tijdens zijn eerste seizoen in Amsterdam werd hij verguisd. Het geduld van de mensen raakte op, de gemoederen liepen hoog op. Er deugde niets aan hem: zijn verschijning – met zijn kale kop en zijn geitensik; zijn manier van praten – hij klonk als een ‘boertje van buut’n’; zijn mediapresentatie – haperend, merkwaardig, onprofessioneel en soms onbegrijpelijk. De aanvallen waren nietsontziend en gingen maar door. Als hij er al last van had, wist hij dat goed te verbergen. Hij nam zijn criticasters niet serieus, hield zich staande op het veld en bewees een voldoende dikke huid te hebben om trouw te blijven aan zijn principes. Hij behield zijn focus en bleef doen waar hij het beste in was: een winnend team opbouwen.

Ten Hag vatte zijn ervaringen in de hoofdstad rustig samen. Kritiek? Ach, die cultuur van mensen afkraken past bij Nederland. Scoren ten koste van een ander. Het komt de tv-programma’s die het gebruiken om hun kijkcijfers op te krikken goed uit. Dat soort opportunisme kan ook zo weer 180 graden draaien. Mensen willen graag een schuldige aanwijzen en richten zich dan vaak op de coach. Het heeft volgens Ten Hag geen zin om daartegenin te gaan. Dat is zelfs contraproductief, denkt hij. Dingen kunnen anders lopen dan je verwacht en je moet je focussen op dingen waar je invloed op hebt, zoals het verbeteren van het team. Maar er zijn genoeg momenten dat hij in de spiegel kijkt. ‘Klopt mijn zelfbeeld nog? Als ik daaraan twijfel, test ik het in mijn directe omgeving.’

Het lijkt vaak of Nederlanders denken dat ze het voetbal hebben uitgevonden, omdat ze er best goed in zijn. En om-

dat ze denken dat ze weten hoe het gespeeld moet worden, vinden ze ook dat ze het recht hebben om kritiek te leveren op een speler of een coach die niet aan hun verwachtingen voldoet. De tunnelvisie die daarvan het gevolg is, kan een struikelblok zijn voor innovatie. Als er iemand opstaat die de traditionele werkwijze ter discussie stelt, kan dat een probleem zijn. Nederlanders hebben in het bijzonder problemen met het erkennen van uitmuntendheid. De psychologie van het land is een afspiegeling van het landschap: binnen het klasseloze Nederlandse ideaal bevindt iedereen zich op gelijke hoogte, naar voorbeeld van het belangrijkste geografische kenmerk van het land. Een leider kan nooit meer zijn dan een *primus inter pares*, een eerste onder gelijken. Aan de ene kant garandeert deze filosofie gelijke kansen voor iedereen en helpt het mensen met beide benen op de grond te blijven. Maar aan de andere kant zorgt het er ook voor dat middelmatigheid de boventoon voert, omdat echt leiderschap onder dergelijke omstandigheden niet tot zijn recht kan komen. Teamwerk wordt soms gesaboteerd doordat de visie van de coach, of welk teamlid dan ook, gelijkgeschakeld wordt aan die van de rest van het team. Als het team dan in onverwachte omstandigheden terechtkomt, valt het systeem uit elkaar. Daarom presteren Nederlandse teams in internationale competities vaak onder de maat.

Een coach ervaart veel druk uit verschillende hoeken: van supporters, sponsors, het bestuur, collega's en de media. Om met die stress te kunnen omgaan en toch succesvol te blijven, moet hij slim zijn en zijn emoties in de hand houden. Dat is minstens zo belangrijk als over geweldige tactische vaardigheden beschikken. Pas als aan deze vereisten wordt voldaan, kan iemand succesvol zijn als coach. Ten Hags soms alledaagse zelfpresentatie is misleidend. Hij is veelzijdig en beschikt over wilskracht en veerkracht. Hij

laat zich niet gek maken en doet de dingen op zijn eigen manier. Zoals hij zei toen hij net bij Ajax was aangesteld: 'Eigenwijs is ook wijs.'

Ten Hag gaf blijk van een opmerkelijke combinatie van klasse, veerkracht en de wijsheid om psychologische en culturele barrières te overstijgen en zo een team te vormen dat opmerkelijk goed presteerde. Met een grote dosis Twentse nuchterheid maakte hij een eind aan de Amsterdamse neiging tot zelfoverschatting en bouwde hij van de grond af aan een nieuw team op, niet één, maar twee keer.

Eerst was er de veelgeprezen fluwelen revolutie van Johan Crujff, daarna de kleurloze speelstijl onder Frank de Boer, de heropleving van het spel onder Peter Bosz (zonder dat dit prijzen opleverde) en het trieste ontslag van diens opvolger Marcel Keizer. En toen kwam Ten Hag. Er was sprake van een moeilijke start en de erkenning dat het team tekortschoot op het gebied van mentale kracht, en de steile leercurve die daarop volgde – landskampioenschappen en glorieuze avonden in de Champions League vormden de kroon op zijn werk.

Manchester United-manager en bewonderd clubicoon Sir Alex Ferguson ging in 2013 na 26 jaar met pensioen. Sindsdien lag de club aan de beademing. Niet alleen waren zijn opvolgers niet succesvol in hun pogingen vergelijkbare hoogten te bereiken, ze maakten over het algemeen ook een rommeltje van de structuur en de strategie van de club, zodat elk United-team sinds die tijd in een onherkenbare stijl speelde. Op 21 april 2022 maakte Manchester United de aanstelling van Ten Hag als nieuwe man aan de leiding bekend, met een contract voor drie jaar. Voetbaldirecteur John Murtough zei: 'De afgelopen vier jaar bij Ajax heeft Erik bewezen een van de boeiendste en succesvolste coaches van Europa te zijn, die bekendstaat om het aantrekke-

lijke, aanvallende voetbal van zijn team en zijn inzet voor de jeugd.’ De reactie van Ten Hag luidde: ‘Het is een grote eer om trainer van Manchester United te worden en ik ben enthousiast over de uitdaging die voor me ligt. Ik ken de geschiedenis van deze grote club en de passie van de fans, en ik ben absoluut vastbesloten een team te ontwikkelen dat in staat is het succes te brengen dat ze verdienen.’

Tijdens een persconferentie in Amsterdam werd hem de vraag gesteld waarom hij de juiste kandidaat zou zijn nadat Davis Moyes, Ryan Giggs, Louis van Gaal, José Mourinho, Ole Gunnar Solskjær, Michael Carrick en Ralf Rangnick er geen van allen in waren geslaagd de geplaagde Premier League-club nieuw leven in te blazen. Dat was voor Dušan Tadić reden om zijn coach nogmaals op een voetstuk te zetten: ‘Als er één trainer is die zich de afgelopen jaren in een onvoorstelbaar tempo heeft ontwikkeld, is het Ten Hag. Tactisch is hij ongelooflijk sterk en hij is elke tegenstander altijd twee stappen voor. Dat heeft hij jarenlang bewezen. Ik ken maar weinig trainers die zo intelligent zijn. Ten Hag is iemand bij wie je altijd terecht kunt voor advies over hoe je een betere speler kunt worden. Niemand maakt je beter als voetballer dan deze coach.’

Iedereen vraagt zich nu af: wat nu? Als Manchester United na het afscheid van Alex Ferguson in een periode van transitie terecht kwam, lijkt het of er nu een totale make-over nodig is. De nieuwe coach erft een team met een bedroevend gebrek aan zelfvertrouwen, een team dat de wil om te winnen is kwijtgeraakt, de antithese van wat ooit de ruggengraat van de vele triomfen van de club was. Maar Ten Hag gedijt juist in dit soort omstandigheden. Zijn curriculum vitae is het levende bewijs dat hij een verbazingwekkend vermogen heeft om een team van de grond af aan op te bouwen. In dit opzicht is hij de juiste man op het juiste

moment voor Manchester United. Hij ging in de zomer van 2022 aan het werk op Old Trafford, meteen nadat Ajax onder zijn leiding voor de derde keer landskampioen was geworden.

Hoe doet hij dat? In de eerste plaats door het zijn team behoorlijk moeilijk te maken. Professionele voetballers moeten in zichzelf investeren. Hun lichaam is hun gereedschapskist. Om topprestaties te kunnen leveren moeten ze volledig fit zijn en als professionals zijn ze daar zelf verantwoordelijk voor. 'Spelers kunnen een beroep doen op de staf om hen te helpen.' Ten Hag weet als geen ander dat topvoetbal voor maar weinigen is weggelegd. Je lichaam moet de zware werklast kunnen dragen en je moet al het mogelijke doen om de top te bereiken, niet alleen op het trainingsveld, maar ook daarbuiten. Die instelling is cruciaal om de top te bereiken. 'Winnen moet de norm zijn voor de spelers, een manier van leven. Niet alleen de trainingsstaf moet dit dag in, dag uit van hen eisen. Ze moeten het ook van elkaar eisen.'

Bij een overwinning op Feyenoord in maart 2022 maakte Ajax-spits Antony niet alleen het winnende doelpunt, hij werd ook van het veld gestuurd na een eerste gele kaart omdat hij zijn shirt had uitgetrokken en een tweede voor tijdrekken. De reactie van Ten Hag na de wedstrijd was geniaal. 'Of ik geïrriteerd was? Ik denk dat jij dat was, anders zou je me die vraag niet stellen.' Hadden we in Nederland maar iets meer van dat soort temperament, vond hij. Ja, het shirtje uittrekken kostte hem de wedstrijd in Groningen, maar het temperament van Antony levert ook iets op. Ten Hag houdt niet van arrogantie of ego's, maar kijkt wel naar het karakter en de privésituatie van zijn spelers. Zijn ze getrouwd, hebben ze kinderen, zijn hun dierbaren gezond? Hij zal zich niet snel met privé zaken bemoeien, maar vraagt

Deze eerste biografie over Erik ten Hag vertelt zijn complete verhaal: van zijn eerste schreden als speler op het veld van Haaksbergen tot en met zijn eerste maand als trainer van Manchester United.

Na zijn carrière als voetballer begint Ten Hag zijn trainersloopbaan als assistent bij FC Twente en PSV. Vervolgens wordt hij hoofdtrainer van Go Ahead Eagles, Bayern München II, FC Utrecht en Ajax. Met Ajax behaalt hij een verbazingwekkende reeks. Onder zijn leiding wordt Ajax drie keer landskampioen, wint het twee keer de KNVB-beker en valt Ajax internationaal op door met zeer aantrekkelijk voetbal zelfs de halve finales van de Champions League te bereiken.

Wie is Erik ten Hag? Kalm en koelbloedig negeert hij critici, volgt hij zijn eigen methoden en streeft hij onophoudelijk naar perfectie op het veld. Zijn uitstekende vermogen om problemen te analyseren en op te lossen, leidt steevast tot doorbraken.

Deze biografie van Maarten Meijer over Erik ten Hag is het meest complete portret van de man die de complexe taak heeft gekregen om een einde te maken aan een decennium van teleurstelling bij Manchester United.

9 789043 926706

**KOS
M•S**

NUR 491

Kosmos Uitgevers,
Utrecht / Antwerpen